

Parlamentaaarsed uudised

PIRET VILJAMAA
Eesti Rahvusraamatukogu
sotsiaalia ja
parlamendiraamatukogu
info spetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2020. aasta oktoobri keskpaigast 2021. aasta aprilli keskpaigani.

Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNSi, teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale.

AMEERIKA ÜHENDRIIGID. 2020. aasta novembris valiti lisaks presidendile ümber ka Kongressi Esindajatekoja kõik 435 liiget ja kolmandik senaatoritest. Esindajatekojas jäi enamus demokraatidele (223 kohta). Vabariiklastel õnnestus mandaate juurde saada (199-lt 212-le). Seekord valiti Esindajatekotta rekordiliselt 119 naist (eelmisel korral 102). Spiikriks valiti tagasi Nancy Pelosi.

Enne novembrit kuulus Senati sajast kohast vabariiklastele 53, pärast 2021. aasta jaanuaris Georgia osariigis toimunud järelevalimisi on aga Senatis mõlema partei esindajaid võrdselt. Kuna USA demokraadist asepresident võib kaalukeelena

hääletustel Senatis osaleda, on napp ülekaal demokraatidel. Jaanuarist on selles ametis Kamala Harris, kes täidab ka Senati presidendi kohuseid.

Inter-Parliamentary Union, „United States of America“. – <https://tinyurl.com/yv2saadb>; <https://tinyurl.com/678cp384>

Detsembris eemaldati Ameerika Ühendriikide kodusõjas (1861–1865) orjapidamist toetanud lõunaosariikide kindrali Robert E. Lee skulptuur Washingtonis asuvast Kapitooliumist ning viidi Virginia ajaloo- ja kultuurimuseumi. Lee skulptuur esindas parlamendihoones Virginia osariiki alates 1909. aastast, selle asemele peaks tulema kodanikuõiguste aktivisti Barbara Johnsi kuju. Esindajatekoja spiiker Nancy Pelosi on üles kutsunud Konföderatsiooni kõigi esindajate kujusid parlamendist eemaldama.

Konföderatsiooni lippe ja monumente peetakse nüüd laialdaselt rassismi ja rõhumise sümboliteks, 2020. aastal, kui George Floyd'i tapmisele järgnesid rassilise ebavõrdsuse ja politseivägivalla vastased ulatuslikud meelevaldused, eemaldati USAs avalikust ruumist vähemalt 160 Konföderatsiooni sümbolit.

Politico, 21.12.2020, „Robert E. Lee statue removed from Capitol“. – <https://tinyurl.com/6n2wfa3f>

ERR Uudised, 22.12.2020, „Konföderatsiooni kindrali kuju eemaldati USA parlamendihoonest“. – tinyurl.com/4yead-2pf

The Hill, 23.02.2021, „160 Confederate symbols removed from public spaces last year: analysis“. – <https://tinyurl.com/28dz4379>

Detsembris kiitis Senat heaks Esindajatekojas juba septembris vastu võetud seadusemuudatused, millega karmistati naiste ümberlõikamise keelu rikkumise eest määratavaid karistusi. Naiste ümberlõikamise või selle kavandamise eest võib edaspidi määrata kuni kümne (seni viie) aasta pikkuse vangistuse. Tegemist oli ka seaduselünga täitmisega, sest seniste seaduste alusel ei õnnestunudki nt 2018. aastal Detroitis tegutsenud ümberlõikajat süüdi mõista.

GovTrack, „H.R. 6100 (116th): STOP FGM Act of 2020“. – <https://tinyurl.com/46ebt76f>

Reuters, 07.01.2021, „U.S. toughens ban on ‘abhorrent’ female genital mutilation“. – <https://tinyurl.com/4xka5j2h>

Esmakordselt riigi ajaloos algatas Esindajatekoda 2021. aasta jaanuaris sama presidendi suhtes teist korda tagandamisprotsessi ja hääletas selle poolt (232 liiget toetas ja 197 oli vastu). Donald Trumpile, kes ei tunnistanud oma kaotust presidendivalimistel, pandi süüks inimeste ässitamist, mille tulemusel ründas rahvahulk 6. jaanuaril 2021 Kapitooliumi ning hukkus viis inimest. Senatis, kus tagandamine nõudis kahe kolmandiku liikmete toetust, hääletas Trumpi süüdimõistmise poolt 57 ja vastu oli 43 senaatorit ning algatus kukkus läbi. Süüdistusi toetas ainult 7 vabariiklasest senaatorit. Vabariiklastest senaatorid olid raske valiku ees, sest Trumpi valijad jälgisid tulemusi hoolega. Näiteks Senati vabariiklaste juht Mitch McConnell hääletas küll tagandamise vastu, kuid esines hiljem Trumpi hukkamõistava avaldusega. USA presidendi Joe Bideni sõnul mõisteti Donald Trump küll õigeks, kuid tema vastu esitatud süüdistusi ei saa vaidlustada; avaliku arvamuse küsitluses leidis ka 71 protsenti ameeriklastest, et Trump vastutas rahutuste eest vähemalt osaliselt.

The Hill, 13.01.2021, „House impeaches Trump for second time – with some GOP support“. – <https://tinyurl.com/w7kwrtvz>

AFP-BNS, 14.02.2021, „Biden osutas Trumpi õigeksmõistmise järel demokraatia haprusele“;

Reuters, 14.02.2021, „Acquitted again by Senate, Trump still a powerful force in Republican politics“. – <https://tinyurl.com/r4us44t5>

2021. aasta märtsis sai president Joe Biden esimese olulise sisepoliitilise võidu, kui tema 1,9 triljoni dollari suurune koroonaabipakett sai nii Senati (poolt 50, vastu 49) kui ka Esindajatekoja (poolt 220, vastu 211 liiget) toetuse. Senatis jäeti eelnõust välja alampalga tõstmise säte (tunnitasu miinimum sooviti tõsta praeguselt 7,25-lt 15 dollarile). Abimeetmete pakett on viimase aasta jooksul vastu võetuid kuues. Enamik täiskasvanud ameeriklastest saab otsetoetusena 1400 dollarit (seda ei maksta aastas üle 80 000 dollari teenivatele isikutele), lapsed saavad suurema toetussumma. Lisaraha antakse nt kiiremaks vaksineerimiseks ning nakkuskahtlusega isikute testimiseks, pikendatakse keskvalitsuse töötutoetuse ja COBRA tervisekindlustuse maksmist septembrini, lasteaedadele ja koolidele eraldatakse summasid nt ventilatsiooni parendamiseks ja isikukaitsevahendite ostmiseks. Toetatakse ka restorane ja baare, lennundussektorit, aidatakse koduomanikke üüri ja kommunaalkulude maksimisel. Vabariiklased meetmeid ei toetanud, pidades neid liiga kulukateks ja liberaalseteks. Avaliku arvamuse küsitluse alusel toetas abipaketti 70 protsenti küsitletuid.

Roll Call, 06.03.2021, „Senate passes massive COVID-19 relief bill, sending changes back to House“. – <https://tinyurl.com/dfmpba4>

VOA News, 06.03.2021, „Key facts about the \$1.9T COVID Bill“. – <https://tinyurl.com/snj4dbe9>

VOA News, 10.03.2021, „COVID relief deal clears Congress, heads for Biden’s signature“. – <https://tinyurl.com/udb3xasy>

ARGENTINA. 2020. aasta detsembris legaliseeris Kongress aborti. Seadus, mis lubab teha aborti raseduse 14. nädalani, kiideti alamkojas heaks 131 poolt- ja 117 vastuhäälega, Senatis hääletas poolt 38 ja vastu 29 senaatorit. Seni oli abort Argentinast lubatud 1921. aasta seaduse

alusel vaid vägistamise korral või kui ema elu oli ohus. Ettepaneku abort legaliseerida tegi aasta algul vasaktsentristist president Alberto Fernández, kes leidis, et kuigi ta on katoliiklane, toetab ta kõigi naiste õigust tervisekaitsele.

2018. aastal lükkas Senat abordi legaliseerimise eelnõu tagasi, kuid pärast 2019. aasta valimisi on parlamendi koosseis muutunud. Hinnanguliselt tehakse Argentinas aastas 370 000 kuni 520 000 illegaalset aborti, haiglasse jõuab selle tõttu 38 000 naist. Ladina-Ameerika riikides on abort seadusega lubatud Kuubal, Uruguays ja Guyanas ning Mexico Citys.

AFP-BNS, 11.12.2020, „Argentina parlamendi alamkoda hääletas abordi legaliseerimise poolt“;

AFP-BNS, 30.12.2020, „Argentina parlamendi ülemkoda seadustas abordi“.

ARMEENIA. 2020. aasta novembris hõivasid Mägi-Karabahi relvarahuga rahulolematud meeleavaldajad parlamendihoone, mitusada inimest nõudsid kokkusaamist peaminister Nikol Pašinjaniga. Eelnevalt peksti Jerevanis läbi parlamendi spiiiker Ararat Mirzojan, temalt nõuti Pašinjani asukoha avaldamist. Hiljem on meeleavaldused jätkunud. Veebruaris nõudis sõjaväe juhtkond peaministri tagasiastumist. Peaminister nimetas seda riigipöördekatseks ja soovis vallandada sõjaväe juhi Onik Gasparjani, kuid president keeldus otsust allkirjastamast. Märtsis kogunesid tuhanded opositsiooni toetajad jälle parlamendi ette, nõudes peaministri tagasiastumist. Parlamendihoone katusel olid samal ajal koha sisse võtnud naisapid. Samas on tänavatel meelt avaldanud ka tuhanded peaministri toetajad.

Märtsis tühistas Rahvusassamblee eelmise aasta septembris kehtestatud sõjaseisukorra, selle poolt oli 118 saadikut, vastu hääletas üks liige. Ametisolevat peaministrit sõjaseisukorra ajal ametist tagandada ei saa. Poliitilist kriisi loodetakse lahendada ennetähtaegsete parlamendivalimistega.

ERR Uudised, 10.11.2020, „Armeenia ja Aserbaidžaan leppisid kokku Karabahi sõja lõpetamiseks“. – <https://tinyurl.com/4kcjupyt>

Interfax-BNS, 10.11.2020, „Meeleavaldajad hõivasid Armeenia parlamendihoone, peksid läbi spiiikri“;

RFE/RL, 03.03.2021, „Thousands rally in Armenia to demand Pashinian's resignation“. – <https://tinyurl.com/aevdw5ej>

Interfax-AFP-BNS, 24.03.2021, „Armeenias tühistati sõjaseisukord“.

AUSTRALIA. 2021. aasta veebruaris võttis parlament esimesena maailmas vastu seaduse, mille eesmärk on nõuda rahvusvahelistelt sotsiaalmeediaplattformidelt Austraalia uudiste vahendamise eest tasu. Facebook blokeeris eelnõu menetlemise ajal oma platvormil Austraalias kogu ajakirjandusliku sisu jagamise ning võimaldas sellele ligipääsu alles pärast läbirääkimisi Austraalia valitsusega, mille tulemusel eelnõu muudeti. Seadus lubab digitaalsel platvormidel ja uudiste loojatel pidada maksetingimuste üle läbirääkimisi. Kui need ebaõnnestuvad, sekkub sõltumatu vahendaja, kes määrab kodumaiste uudiste eest makstava tasu. Muudatuste kohaselt peab vahekohtunik aga kaaluma platvormide eelnevat panust ajakirjandusse, seetõttu võivad Google ja Facebook vahekohtu protsessist pääseda. Sotsiaalmeediaplattformid peavad uudisteloojaid edaspidi teavitama ka algoritmide muutustest, mis otsustavad lugude eelistamise. Google ja Facebook on lubanud järgmise kolme aasta vältel kulutada miljard dollarit uudistetööstusele. 2018. aastal sai igast sajast Austraalias reklaamile kulutatud kohalikust dollarist (65 eurost) Google endale 49 ja Facebook 24 dollarit.

Märtsis sõlmis Rupert Murdoch News Corp Facebookiga kolmeaastase lepingu, mille detaile ei avalikustatud.

Parliament of Australia, „Treasury Laws Amendment (News Media and Digital Platforms Mandatory Bargaining Code) Bill 2020“. – <https://tinyurl.com/5v8n9fe2>; <https://tinyurl.com/2b3xkt2d>

BBC News, 25.02.2021, „Facebook and Google news law passed in Australia“. – <https://tinyurl.com/sznebpn9>

The Guardian, 15.03.2021, „Rupert Murdoch's News Corp strikes deal as Facebook agrees to pay for Australian content“. – <https://tinyurl.com/b873cvn2>

BULGAARIA. 2020. aasta novembris ei saanud Rahvusassamblees toetust peaminister Bojko Borisovi uue põhiseaduse algatus. Borisov algatas eelnõu poliitilise kriisi lõpetamiseks augusti keskpaigas, kui meelevaldustel nõuti valitsuse ja peaprokurör Ivan Geševi tagasiastumist. Ekspertide sõnul ei kitsendanud eelnõu peaprokuröri peaaegu piiramatuid volitusi ega pakkunud lahendusi läbipaistvuse suurendamiseks ja vajadusel poliitikute vastutuselevõtmiseks.

2021. aasta jaanuaris võttis Rahvusassamblee vastu kriminaalmenetluse koodeksi muudatused, millega loodi Euroopa Liidu kriitikat arvestades peaprokuröri tegevuse järelevalve-mehhanism. Sõltumatu prokuröri valivad seitsmeks aastaks vähemalt kuus Kõrgema Justiitsnõukogu liiget. President Rumen Radev pani seadusele veto, väites, et muudatused ei ole kooskõlas põhiseadusega ning rikuvad mh kohtu sõltumatust. Kahtlusi on tekitanud ka loodava prokuröri institutsiooni sõltumatus ja tegevuse efektiivsus. Nädal hiljem tühistas parlament presidendi veto (125 liiget oli tühistamise poolt ja 77 vastu). President pöördus seepeale Konstitutsioonikohtusse.

AFP-BNS, 25.11.2020, „Bulgaaria parlament lükkas tagasi peaministri põhiseaduse algatuse“;

Novinite, 29.01.2021, „Bulgaria: post of ad-hoc prosecutor finally approved by parliament“. – <https://tinyurl.com/hebch3ta>

BTA, 10.02.2021, „President vetoes amendments establishing procedure for investigation of prosecutor general“. – <https://tinyurl.com/n9mxatt8>

BTA, 17.02.2021, „MPs overturn presidential veto on legislation establishing procedure for investigation of prosecutor general“. – <https://tinyurl.com/vy8z8rw9>

2020. aasta sügisel väljendas Euroopa Komisjon muret Bulgaarias kehtiva investeerimisega seotud kodakondsuse andmise skeemi üle. Kodakondsus anti investoritele, kellel riigiga muud isiklikud sidemed puudusid. Bulgaaria ei katvate programmi lõpetada, veebruaris muutis Rahvusassamblee kodakondsusseadust. Nüüd rõhutatakse seaduses Bulgaaria

alalise elamisloa olemasolu. Näiteks sätestatakse, et välismaalased, kes on vähemalt viie aasta vältel investeerinud Bulgaaria väärtpaberibörsile 2 miljonit leevi või enam (veidi üle miljoni euro), võivad soovi korral omandada riigi kodakondsuse, kui neil on vähemalt viis aastat tagasi saadud elamisluba, kodakondsuse taotleja ei tohi olla Bulgaarias kohtuliku uurimise all ega kriminaalkorras karistatud ja tal peab olema regulaarne sissetulek. Seaduse eesmärk on vältida riigi kohtusse kaebamist. Investeerimisega seotud kodakondsuse taotlejate võimalik ring on väike (60–70 inimest), kuid seniste tingimuste muutmine võiks riigile tekitada suuri kahjunõudeid.

Novinite, 21.10.2020, „EC sent letter to Bulgaria about the citizenship by investment scheme“. – <https://tinyurl.com/4sef5exk>

Novinite, 26.02.2021, „Foreign nationals will be granted Bulgarian citizenship for hefty investment“. – <https://tinyurl.com/dsujwznn>

Държавен вестник, 12.03.2021, „Закон за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство“. – <https://tinyurl.com/2pjejkzd>

Aprilli algul toimusid 240kohalise Rahvusassamblee valimised. Suurima toetuse sai eelnendud protestidele vaatamata peaminister Bojko Borisovi parentsentrstlik partei GERB, kuid partei toetus on langustrendis (75 mandaati, eelmises koosseisus 95). Bojko Borisov astus parlamendikohalt tagasi. Üllatuslikult sai teise koha uustulnuk, laulja ja telesaatejuhi Slavi Trifonovi protestipartei On Selline Rahvas (51 mandaati). Kolmanda tulemuse said opositsioonilised sotsialistid, kuid nende häältesaak kahanes märgatavalt (43 mandaati, varem 80). Etniliste türklaste Liikumine Õiguste ja Vabaduste Eest sai 30 mandaati (varem 26). Korruptsioonivastane Demokraatlik Bulgaaria, mis eelmise aasta protestiaktisioonides väga aktiivselt osales, oli populaarne just pealinna Sofia valijate hulgas (27 mandaati). Samuti protestiaktisioonidega seotud Tõuse Üles! Pätid Välja! sai 14 mandaati.

Paremäärmuslikud parteid parlamenti ei pääsenud. Valimised näitasid, et pealinlased ning mujal riigis ja välismaal elavad bulgaarlased hääletavad erinevalt.

AFP-BNS, 05.04.2021, „Bulgaaria valimised võitis peaministri erakond“;

Balkan Insight, 06.04.2021, „Election surprises end Bulgaria's political stability“. – <https://tinyurl.com/yd9d5r6r>

Novinite, 08.04.2021, „Breaking news: Bulgaria's PM Boyko Borissov resigns his seat in parliament“. – <https://tinyurl.com/szue5vkj>

BTA, 09.04.2021, „Central Election Commission announces final distribution of seats in new parliament“. – <https://tinyurl.com/m8aydrvm>

GHANA. 2021. aasta algul pidi riigi sõjavägi sekkuma, kui parlamendis toimus uue koosseisu avaistungil kokkupõrge vaenutsevate poolte vahel. Ghana on tuntud kui üks Lääne-Aafrika demokraatlikumaid riike. Üks valitsuspartei seadusandjaist püüdis parlamendi spiikri hääletuse ajal hääletussedelite kasti kaenlasse krahmata. Sellele järgnenud kähmlus jätkus kuni sõjaväe sekkumiseni. Riigitelevisioon näitas toimunut otseülekanDES; paljud parlamendiliikmed, osa neist maskideta, tõuklesid ja rüsesid. 2020. aasta detsembris valitud parlamendi koosseisus on kohad jaotunud kahe partei vahel peaaegu pooleks (mõlemal on 137 kohta). Valitsev Uus Patriootlik Rinne kaotas 275kohalises parlamendis 32 kohta, praegu tagab neile väikese enamuse ühe sõltumatu liikme toetus.

Veebruaris tuli parlamendi tegevus kolmeks nädalaks peatada, sest selgus, et vähemalt 17 parlamendiliiget ja 151 ametnikku olid koroonaviirusega nakatunud.

AFP-BNS, 07.01.2021, „Ghana sõjavägi sekkus parlamendis toimunud kähmlusse“;

Reuters, 07.01.2021, „Soldiers break up scuffle in Ghana parliament before inauguration“. – <https://tinyurl.com/5ekevfur>

Reuters, 10.02.2021, „Ghana parliament shuts down after COVID-19 outbreak“. – <https://tinyurl.com/4dwf23ha>

GRUUSIA. 2020. aasta oktoobris-novembris toimunud parlamendivalimistel valiti 120 saadikut proportsionaalselt vastavalt

parteinimekirjadele ning 30 majoritaarse süsteemi alusel.

Valimiste teises voorus võitis võimupartei Gruusia Unistus kõigis 17 ühemandaadilises ringkonnas. Esimeses voorus parlamenti pääsenud kaheksa opositsioonipartei kandidaadid ühemandaadilistes ringkondades ei kandideerinud, pidades 31. oktoobril peetud esimese vooru tulemusi võltsituiks. Gruusia Unistus sai uues koosseisus 90 mandaati (varem 115), kaheksa opositsiooniparteid said kokku 60 mandaati. Killustunud parlamendi põhjustas valimiskünnise alandamine ühele protsendile senise viie protsendi asemel. Gruusia endise presidendi Mihheil Saakašvili asutatud Ühinenud Rahvusliku Liikumise (UNM) seadusandjad (36 mandaati) esitasid saadikukohtadest loobumise avaldused, nõudes uute valimiste väljakuulutamist. Opositsioon avastungile ei tulnud. Opositsioon ja Gruusia Unistus on pidanud mitu kohtumist välisdiplomaatide vahendusel. Valimisaktiivsus oli 56 protsenti.

Interfax-BNS, 22.11.2020, „Komisjon: Gruusia Unistus võitis kõigis 17 ühemandaadilises ringkonnas“;

Interfax-BNS, 16.12.2020, „Gruusia parlamenti valitud Saakašvili liitlased loobusid oma kohtadest“;

Inter-Parliamentary Union, „Georgia“. – <https://tinyurl.com/zp2a3s48>

Poliitiline ja demokraatia kriis valimistega ei lahenenud. Pärast opositsioonijuhi (Ühinenud Rahvusliku Liikumise juhi) Nikanor (Nika) Melia vahistamist nõuavad opositsiooniparteid uute parlamendivalimiste viivitamatut läbiviimist. Meliat süüdistatakse 2019. aasta suvel toimunud protestide korraldamises ja neis osalemises. 2021. aasta veebruaris tühistas parlament 88 poolthäälega tema saadikupuutumatus ja politsei korraldas tormijooksu partei peakortele, kasutati tuletõrjeredelit ja pisargaasi. Rünnavad kindlustasid end mööblit ehitatud barrikaadiga. Viis päeva enne opositsiooniliidri vahistamist astus tagasi peaminister Giorgi Gahharia, teatades, et ei ole nõus Melia kinnipidamisega.

Mihheil Saakašvili suhtes kriitiliste vaatlejate hinnangul on praeguste segaduste põhjus ekspresidendi soov pääseda tagasi kodumaale ja võimule.

Georgian Journal, 16.02.2021, „Ruling Georgian Dream strips the parliamentary immunity of Nika Melia, chairman of the biggest opposition party UNM“. – <https://tinyurl.com/cjb4dx6c>

ERR Uudised, 01.03.2021, „„Välisilm“ selgitas, kuidas jõudis Gruusia demokraatia kriisi“. – <https://tinyurl.com/ehk6mr4m>

GUATEMALA. 2020. aasta novembris tungisid sajad meelevaldajad Kongressi ja süütasid osa hoonest. Meelevaldajad tulid tänavatele pärast seda, kui parlament kiitis heaks eelarve, millega kärbiti haridus- ja tervishoiusektori rahastamist, aga näiteks suurendati kongressiliikmete toiduraha. Kongress, kus enamus on konservatiivsetel valitsusmeelsetel parteidel, kiitis heaks riigi ajaloo suurima, ligi 11 miljardi euro suuruse eelarve. Riigis, kus palju inimesi elab vaesuses ning paljud alla viieaastased lapsed kannatavad alatoitumuse käes, põhjustas suurt meelepaha kavatsus eraldada suurem osa vahenditest suurettevõtetega seotud taristule.

Kongress on kiitnud heaks ka 3,2 miljardi euro suuruse koroonaviiruse abimeetmete paketi, kuid sellest on rakendatud vähem kui 15 protsenti. Kongress peatas seejärel riigieelarve menetlemise, kuid protestid president Alejandro Giammattei ja tema valitsuse ning parlamendi vastu on jätkunud.

AP-AFP-BNS, 22.11.2020, „Guatemalas süütasid protestijad Kongressihoone“;

AFP-BNS, 23.11.2020, „Guatemala peatas vägivallni viinud eelarve menetlemise“;

Periodico Digital Centroamericano y del Caribe, 05.12.2020, „We are fed up: Guatemalans continue anti-government protests“. – <https://tinyurl.com/we3z2c8>

HIINA. Märtsis kiitis Rahvakongress heaks Hongkongi valimissüsteemi muudatused, mis võimaldavad riigi keskvoimudele ebasobivad kandidaadid, st isikud, keda ei peeta Hiina patriootideks, tagasi lükata. Selleks luuakse vastav komisjon. Hongkongi otsevalitud

rahvaesindajate osakaal väheneb seniselt 35-lt 20-le, parlamendi kohtade arvu aga suurendatakse 70-lt 90-le. Poliitikavaatlejate sõnul kaob sellega Hongkongi demokraatiameelsete viimane võimalus piirkonna elu juhtida.

Heaks kiideti ka Kommunistliku Partei viisaastakuplaan, mis mh paneb rohkem rõhku kodumaiste innovatiivsete tehnoloogiate arendamisele, et suurendada sõltumatust USAst ja Euroopast. 2021. aastal on kavas linnadesse luua üle 11 miljoni uue töökoha ning eesmärk on 6protsendiline majanduskasv. Eelmise aasta majanduskasv 2,3 protsenti oli riigi väikseim viimase 40 aasta jooksul, samas oli Hiina ainus suurriik, mille majandus eelmisel aastal kasvas.

Bloomberg, 11.03.2021, „China grabs hold of Hong Kong elections with patriot-only rule“. – <https://tinyurl.com/6yjch4cy>

Deutsche Welle, 11.03.2021, „China's 2021 National People's Congress: key takeaways“. – <https://tinyurl.com/2v79scwu>

Reuters, 30.03.2021, „China formalises sweeping electoral shake-up for Hong Kong, demands loyalty“. – <https://tinyurl.com/h52v2fhv>

HISPAANIA. 2020. aasta oktoobri lõpus nõustus Kongress valitsuse taotlusega pikendada eriolukorda poole aasta võrra, et võidelda koroonaviiruse teise lainega. Pandeemia algusest teist korda kehtestatud üleriigilise eriolukorra pikendamise poolt hääletas 194 seadusandjat, vastu oli 53 ja erapooletuks jäi 99, nende seas peamise opositsioonipartei Rahvapartei saadikud, kes oleks nõustunud kahekuulise pikendamisega. Eriolukord lubab tervishoiu eest vastutavatel regionaalvalitustel piirata inimeste liikumist, sealhulgas kehtestada öiseid liikumiskeelde ja sulgeda omavalitsuste piire. Oktoobris sai Hispaaniast esimene Euroopa Liidu riik, kus koroonajuhtude arv tõusis üle miljoni.

AFP-BNS, 29.10.2020, „Hispaania parlament pikendas eriolukorda kuue kuu võrra“;

El País, 29.10.2020, „Spanish Congress approves six-month extension to state of alarm as coronavirus crisis grows“. – <https://tinyurl.com/dpcczwha>

2020. aasta detsembris andis Kongress katoliku kiriku ja konservatiivsete parteide ägedale vastuseisule vaatamata esialgse heakskiidu sotsialistist peaministri Pedro Sáncheze vähemusvalitsuse esitatud eutanaasiat lubavale seaduseelnõule. Märtsis toimunud lõpphääletusel anti seaduse poolt 202 ja vastu 141 häält. Seadust ei toetanud peamine opositsiooni-partei Rahvapartei ja paremäärmuslik Vox. Vox on lubanud eutanaasiaseaduse Konstitutsioonikohtus vaidlustada.

Seadus lubab saada suremiseks abi inimesel, kes kannatab tõsise ja parandamatu haiguse tõttu, mida inimene ise peab talumatuks. Taotlus tuleb esitada kaks korda ja vajab seejärel kahe asjatundja heakskiitu ning loa andmise otsustab vastav komisjon. Seni sai eutanaasia eest karistada kahe- kuni kümneaastase vangistusega, kuid karistus sai teatud tingimustel vähendada.

Jaнварis kiitis sarnase seaduseelnõu heaks ka naaberriigi Portugali parlament, kuid märtsis otsustas Portugali põhiseaduskohus, et selle sõnastus on ebaselge ning eelnõu veel seaduseks ei saanud.

El País, 17.12.2020, „Spanish Congress approves first euthanasia bill with broad majority“. – <https://tinyurl.com/2nt7fnds>

AFP-BNS, 18.12.2020, „Hispaania parlament kiitis heaks eutanaasiat lubava seaduse“;

El País, 18.03.2021, „Spain approves euthanasia law, becoming the fifth country in the world to regulate the practice“. – <https://tinyurl.com/t6nr6tnz>

HOLLAND. 2021. aasta jaanuaris kiitis parlament heaks peaminister Mark Rutte kava kehtestada 10. veebruarini koroonaviiruse ohjeldamiseks üleriigiline öine liikumiskeeld kella üheksast õhtul poole viieni hommikul. Seni kehtisid juba niigi karmid piirangud: baarid ja restoranid suleti oktoobris, koolid ja mitteelutähtsad poed detsembrist. Uute piirangute kehtestamine vallandas mitu ööd kestnud ja vägivaldseks paisunud protestid, mille käigus meelevaldajad rüüstasid poode ja põletasid viiruse testimispunkte, Eindhovenis pidi sekkuma

sõjavägi. Pärast 10. veebruari on valitsus öist liikumiskeeldu pikendanud, selle vastu on toimunud ka proteste ning Haagi ringkonnakohus leidis, et keeld tuleks tühistada.

AFP-BNS, 21.01.2021, „Hollandi parlament kiitis heaks liikumiskiirangute kehtestamise“;

AFP-BNS, 25.01.2021, „Hollandi peaminister taunib kriminaalset vägivalda Covidi protestidel“;

AFP-BNS, 26.01.2021, „Minister: Hollandi valitsus ei kapi-tuleeru määratsejate ees“;

Expatica, 23.02.2021, „Dutch extend coronavirus curfew until mid-March“. – <https://tinyurl.com/ynb48wzj>

BBC News, 14.03.2021, „Covid-19: Dutch police break up anti-lockdown protest“. – <https://tinyurl.com/spt9nps>

Märtsis toimunud parlamendi alamkoja valimised võitis ootuspäraselt peaminister Mark Rutte liberaalne Vabaduse ja Demokraatia Rahvapartei (VVD), kes sai 150kohalises alamkojas 34 mandaati. Rutte valitsus astus jaanuaris tagasi skandaali tõttu: parlamendijuurdllus tõi detsembris ilmsiks, et tuhandetele lapsevanematele oli 2013.–2019. aastal esitatud valesüüdis-tus hüvitistega seotud pettuses ja paljudelt nõuti kümnetesse tuhandettesse eurodesse ulatuva toetuse tagasimaksmist, mis viis nad rahalistesse raskustesse.

Suurüllatusena sai paremuselt teise tulemuse paremliberaalne D66 (24 mandaati, enne 19). Kohti kaotasid Geert Wildersi Vabaduspartei (sai 17, enne 20 mandaati), Kristlikud Demokraadid (nüüd 15, enne 19 mandaati), samuti rohelist ja sotsialistid. Parempopulistliku poliitiku Thierry Baudeti FvD sai 8 (enne 2) mandaati. Parlamenti pääses kokku 17 poliitilist jõudu (eelmises koosseisus oli esindatud 13 parteid). Valimistel kandideeris 37 parteid, enim alates 1922. aastast. Alamkotta valiti 59 naist ja 91 meest; valituks osutus 7 Maroko, 3 Türgi ja 2 Suriname juurtega kandidaati.

AFP-BNS, 15.01.2021, „Hollandi valitsus astus tagasi lapse-toetuse skandaali tõttu“;

AFP-BNS, 05.02.2021, „Hollandi valimistel osaleb saja aasta rekord arv parteid“;

ERR Uudised, 18.03.2021, „Hollandi valimised võitis peaminister Mark Rutte erakond“. – <https://tinyurl.com/nsnc56vx>

DutchNews.nl, 24.03.2021, „Election watch: new look

parliament has more women and minorities". - <https://tinyurl.com/hxh7a43s>

IISRAEL. 2020. aasta oktoobris hääletas Knesset pärast enam kui kaheksa tundi kestnud arutelu suhete normaliseerimise poolt Araabia Ühendemiraatidega. USA vahendatud kokkuleppe ratifitseerimise poolt hääletas 80 seadusandjat; araablase partei Ra'am 13 saadikut oli selle vastu. Paljud palestiinlased peavad kokkuleppeid reetmiseks. AÜEst sai augustis kolmas Araabia riik, mis on loonud Iisraeliga ametlikud suhted pärast Egiptust (1979. aastal) ja Jordaaniat (1994. aastal). Novembris andis Knesset heakskiidu ka Bahreiniga sõlmitud leppele (poolt oli 62, vastu 14 saadikut), mille sõnastus oli küll veidi tagasihoidlikum tänu Bahreini siseriiklikule kriitikale leppe suhtes. Veel ühe Araabia riigina on otsustanud Iisraeli tunnustada Sudaan.

AFP-BNS, 16.10.2020, „Knesset kiitis heaks suhete normaliseerimise lepped AÜE ja Bahreiniga“;

Haaretz, 10.11.2020, „Israeli parliament overwhelmingly approves Bahrain normalization deal“. - <https://tinyurl.com/phhtdc5f>

2020. aasta novembris võttis Knesset 39 poolthäälega vastu seaduse, millega 2021. aastal jäeti ära parlamendiliikmete palgatõus. Vastuhääli ei antud, eelnõu oli fraktsioonideülene toetus. Parlamendiliikmete palk sõltub keskmisest palgast, mis on viimasel ajal tõusnud, sest koroonaviiruse pandeemia ajal on just paljud madalalpalgalised töötajad vallandatud. Jaanuarist oleks parlamendiliikmete kuupalk tõusnud 6500 Iisraeli uue seekli võrra (u 1650 eurot), nende kuupalk on praegu u 45 000 Iisraeli uut seeklit (üle 11 000 euro). Palgatõusu ärajätmisega soovis Knesset suurendada avalikkuse usaldust parlamendi ja selle liikmete vastu. Iga-aastast palgatõusu ja asjaolu, et parlament ise oma palka määrab, nimetati seejuures skandaalseks. Knesseti liikme Eitan Ginzburgi sõnul oleks palgatõus praegustes oludes olnud vääritud.

Knesset, 17.11.2020, „Bill for freezing MK salaries in 2021 approved for second and third readings“. - <https://tinyurl.com/3a7c3xhm>

Knesset, 24.11.2020, „Knesset passes bill to freeze expected MK salary increase in 2021“. - <https://tinyurl.com/47c6h942>

Novembris toetas 52 Knesseti liiget tarbijakaitseseaduse muudatust, mis keelab soovimatud müügikõned eraisikutele. Vastuhääli ei antud. Müügikõnesid ei tohi teha inimestele, kes on oma numbri lisanud spetsiaalsesse andmebaasi („Ära helista mulle“). Kui keeldu eiratakse, võib ühe soovimatu kõne tegija saada 66 000 Iisraeli uue seekli (u 16 800 euro) suuruse trahvi. Muudatused on osa piüettest kaitsta haavatavaid tarbijaid, eriti vanemaelisi, ostmisele sundimise eest.

Knesset, 24.11.2020, „Knesset passes „don't call me bill“ barring unsolicited telemarketing calls“. - <https://tinyurl.com/cwwm5hr>

Veebruaris võttis Knesset vastu seadusemuudatused, mis annavad ajutiselt (kolme kuu vältel) tervishoiu- ja meditsiinitöötajatele õiguse jagada kohalikele omavalitsustele infot vaktsineerimist vajavate isikute kohta. Selleks, et tundlikku infot ei väärkasutataks, võib neid andmeid kasutada ainult inimeste julgustamiseks end vaktsineerima ning pärast tähtaja möödumist tuleb see info kustutada. Seadust toetas 30 ja selle vastu oli 13 parlamendiliiget.

Märtsis kiitis parlament heaks ettepaneku lubada elektrooniliselt jälgida isikuid, kes välismaalt naastes eelistavad jääda koju eneseisolatsiooni spetsiaalse koroonahotelli asemel. Muudatused annavad valitsustele õiguse teatud tingimustel kehtestada välismaalt tulnutele nõude kanda elektroonilist jälgimisseadet (randmel või pahkluu ümber).

Knesset, 24.02.2021, „Knesset passes bill allowing disclosure of information on non-vaccinated citizens to local authorities“. - <https://tinyurl.com/5ymx8hbp>

Knesset, 17.03.2021, „Knesset passes bill for electronic monitoring of quarantined returnees from abroad“. - <https://tinyurl.com/2vjcn2yt>

Eelmise aasta detsembris hääletas Knesset menetlusest välja eelnõu, mis

oleks pikendanud eelarve menetlemise aega (tähtaja edasilükkamist pooldas 47 ja selle vastu oli 49 liiget). Eelarve mittevas-
tuvõtmine tähendab aga Knesseti laiali-
saatmist ja uusi valimisi. Knesset võttis
vastu seaduse, mis reguleerib valimisi
korooneeringimustes, nt esmakordselt viidi
valimiskastid ka vanadekodudesse, kus oli
üle 30 elaniku.

Märtsis toimusidki riigis järjekordsed
parlamendivalimised, neljanda kahe
viimase aasta jooksul. Peaminister
Benjamin Netanyahu Likud sai 120koha-
lises Knessetis 30 mandaati. Netanyahu
toetajad said kokku 52 ja tema vastased
57 kohta, mis tähendab patiseisu
jätkumist. Parlamenti pääses kokku 13
parteid. Benjamin Netanyahu süüdis-
tatakse altkäemaksu võtmises ja võimu
kuritarvitamises.

Knesset, 22.12.2020, „Knesset votes down bill to extend
deadline for passing 2020, 2021 state budgets“. - [https://
tinyurl.com/ysc6yh4r](https://tinyurl.com/ysc6yh4r)

Knesset, 23.12.2020, „Knesset approves temporary order
for conducting elections during the corona pandemic“. -
<https://tinyurl.com/ykmv54rv>

The Times of Israel, 25.03.2021, „Final election results
confirm deadlock, offering no clear path to coalition“. -
<https://tinyurl.com/wy9nu64x>

ERR Uudised, 29.03.2021, „Analüütik: Iisraeli aitaks
tupikust välja valimissüsteemi reform“. - [https://tinyurl.
com/jttf472j](https://tinyurl.com/jttf472j)

IRAAN. 2020. aasta detsembri algul võttis
parlament vastu seaduse, mis kohustab
riigi aatomienergia organisatsiooni
lõpetama talle varem seatud piirangute jär-
gimise, kui riigile kehtestatud sanktsioone
kahe kuu jooksul ei kaotata. Seadus oli
osaliselt ajendatud tuumateadlase Mohsen
Fakhrizadeh' tapmisest novembris. Iraan
süüdistas selles Iisraeli salateenistust
Mossadi. Seadusega keelati rahvusvaheliste
tuumainspektorite pääs tuumarajatiste
juurde ja uraani rikastamine tõsteti rel-
vades vajaliku tasemeni (20 protsendini).
2015. aasta tuumaleppes seatud piirangud
ei lubanud rikastada uraani rohkem kui
3,67 protsendini.

2021. aasta veebruaris jõudsid
Rahvusvaheline Aatomienergia Agenduur

ja Iraan ajutise kokkuleppeni, mis
võimaldab agentuuri seiret piirangutega
jätkata.

STT-BNS, 03.12.2020, „Iraan keelab tuumarajatiste kont-
rolli ja rikastab uraani relvatasemeni“;

National Iranian American Council, 03.12.2020, „Iranian
Parliament bill on Nuclear Program: full text in English“. -
<https://tinyurl.com/ftuhhtxk>

Arms Control Association, 10.12.2020, „Iran passes nucle-
ar law“. - <https://tinyurl.com/yz8v7232>

Arms Control Association, March 2021, „The Joint Comp-
rehensive Plan of Action (JCPOA) at a glance“. - [https://
tinyurl.com/fy92h26v](https://tinyurl.com/fy92h26v)

ITAALIA. 2020. aasta jaanuaris võitis
peaminister Giuseppe Conte Senati
usaldushääletuse. Peaministrit toetas
156 senaatorit ja vastu oli 140. Eelnenud
nädalate poliitiline kriis ähvardas
koroonakriisi varju jätta. Nimelt lahkus
võimukoalitsioonist väikepartei Italia Viva
eesotsas Matteo Renziga, kes kritiseeris
koalitsioonikaaslast mitmel põhjusel, vii-
maseks piisaks sai aga Conte kavandatud
222 miljardi euro suurune taastekava, mis
sai ka parlamendi toetuse. Pärast usaldus-
hääletuse võitu astus peaminister siiski
tagasi. Uueks peaministriks sai Euroopa
Keskpanga endine juht Mario Draghi,
kelle laiapõhjalist koalitsioonivalitsust
toetas alamkojas 535 liiget, vastuhääli
anti 56 ning Senatis sai ta 262 poolt- ja 40
vastuhäält.

The Local, 13.01.2021, „UPDATE: Italian government faces
crisis as ministers quit“. - <https://tinyurl.com/6xwy636p>

AFP-BNS, 20.01.2021, „Itaalia peaminister võitis Senatis
usaldushääletuse“;

Euractiv, 19.02.2021, „Italy's 'Super Mario' Draghi wins
parliament backing for new government“. - [https://
tinyurl.com/c33k6twn](https://tinyurl.com/c33k6twn)

JAAPAN. 2020. aasta detsembris otsusta-
sid parlamendi alam- ja ülemkoda, et riik
tasub kõigi elanike vaksineerimise eest.
Selleks ajaks oli Jaapanis rahvaarvu silmas
pidades COVID-19 surmade ja nakatumiste
arv (2100 surma- ja 150 000 nakkusjuh-
tumit) jäänud suhteliselt väikseks, kuid
nakatumiste arv hakkas uuesti tõusma.
Kodanikke kohustatakse end võimalusel
vaksineerima, kuid alles siis, kui

vaktsiinide efektiivsus ja ohutus on täielikult tõestust leidnud. Vastavalt seadusele võib valitsus erafirmadele kompenseerida ka võimalikud vaktsineerimisega seotud haigusjuhtumitest tulenevad kahjud.

AFP-BNS, 02.12.2020, „Kõik Jaapani elanikud saavad tasuta koroonavaktsiini“;

The Japan Times, 02.12.2020, „Japan OKs free COVID-19 vaccines for nation“. – <https://tinyurl.com/udcd6fru>

KASAHSTAN. 2021. aasta algul kaotas riik surmanuhtluse: president Kasõm-Žomart Tokajev allkirjastas varem parlamendis ratifitseeritud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti juurde kuuluva teise vabatahtliku protokoll, mis tähendab surmanuhtluse kaotamist. Surmanuhtluse täideviimine peatati Kasahstanis 2003. aastast, kuid kohtud on seda mõnikord siiski määranud, näiteks terroriaktideks peetud kuritegude puhul.

AFP-BNS, 02.01.2021, „Kasahstan kaotas surmanuhtluse“;

Deutsche Welle, 02.01.2021, „Kazakhstan abolishes death penalty“. – <https://tinyurl.com/yt9efepb>

KOSOVO. 2020. aasta lõpul otsustas riigi põhiseaduskohus, et peaminister Avdullah Hoti ametisse määramine juunis oli põhiseadusevastane ja seega kehtetu, sest üks hääletusel osalenud seadusandja mõisteti süüdi korruptsioonis. Etem Arifi toetus tagas peaministrile 120kohalises parlamendis 61 häält. 2019. aastal määrati Arifile vanglakaristus korruptsiooni eest, kuid ta kandideeris ning valiti samal aastal romade partei juhina parlamenti. Vastavalt põhiseadusele kuulutas president välja parlamendivalimised.

Veebruaris toimusidki ennetähtaegsed parlamendivalimised, mille võitis Albin Kurti vasakpoolne valimisliit ajalooliselt suure ülekaaluga (67 mandaati). Märtsis toetas parlament Albin Kurti kandidatuuri valitsusjuhi kohale.

AP-BNS, 07.01.2021, „Kosovo üldvalimised toimuvad 14. veebruaril“;

Politico, 15.02.2021, „Ousted ex-PM wins historic victory in Kosovo election“. – <https://tinyurl.com/332zb6p9>

Reuters, 22.03.2021, „Kosovo parliament backs Albin Kurti as new prime minister“. – <https://tinyurl.com/3tswa6mp>

KREEKA. 2021. aasta veebruaris võttis parlament vastu haridusreformi seaduse. Selle poolt oli 166 ja vastu 132 parlamendiliiget. Seaduses sisalduv säte, mis võimaldab luua spetsiaalsed ülikoolilinnakutes korda pidavad politseiüksused, on esile kutsunud üliõpilaste meeleavaldused. Seadused on pikka aega keelanud politseinikel ülikoolide territooriumile sisenemise. Piirang kehtestati politsei ja sõjaväe poolt 1973. aastal Ateena üliõpilaste vastu toime pandud vägivalda tõttu. Kuigi nn varjupaigaseadus tühistati ametlikult 2019. aastal, toimib see praktikas edasi. Politsei puudumist ülikoolilinnakutes on aga kasutatud mh kuritegelikel eesmärkidel.

The Guardian, 11.02.2021, „Greek students at the barricades in dispute over education bill“. – <https://tinyurl.com/adrpy5bs>

Reuters, 11.02.2021, „Greek lawmakers approve campus police in contentious education reform“. – <https://tinyurl.com/ha3bp9tk>

KÕRGÖZSTAN. 2020. aasta detsembris võttis parlament vastu presidendi kohusetäitja, äsja vangist vabastatud Sadõr Džaparovi algatud majandusamnestia seaduse, millega vabastatakse kriminaalvastutusest salakaubaveos ja muudes majanduskuritegudes kahtlustatud isikud, kui nad vabatahtlikult korvavad tekitatud kahju ja maksavad riigile vajalikud maksud. See võib hõlmata umbes 1300 majanduskuritegudes kahtlustatud isikut.

Seaduse algatamise põhjuseks peetakse riigi ühe rikkama mehe vahi alla võtmist vahetult enne seaduseelnõu algatamist. Tolliameti endine asejuht Raimbek Matraimov sai süüdistuse majanduskuritegudes, väidetavalt oli ta seotud sadade miljonite dollarite suuruste illegaalsete rahavoogude juhtimisega. Matraimov, kes on paljude tipp-poliitikute suurtoetaja, olevat nõustunud riigile tasuma 24,7 miljonit dollarit.

Interfax-BNS, 23.12.2020, „Kõrgõzstani parlament võttis vastu majandusamnestia seaduse“;

RFE/RL, 23.12.2020, „Kyrgyz lawmakers approve controversial Economic-Amnesty Bill“. – <https://tinyurl.com/28h3cabw>

Märtsis kiitsid parlamendiliikmed heaks president Sadõr Džaparovi algatatud põhiseadusemuudatused, mis aprillis ka rahvahääletusel heaks kiideti. Sadõr Džaparovi sõnul on riik proovinud parlamentaarset ja poolpresidentaalset süsteemi, kuid korra taastamiseks on nüüd vaja sisse seada tugev keskvoim. Muudatustega tugevdatakse presidendi võimu, senine presidendi ühe ametiaja piirang kaotatakse (edaspidi saab presidendi teiseks ametiajaks tagasi valida) ning parlamendiliikmete arvu vähendatakse 120-lt 90-le. Presidendi juurde luuakse nõuandev Rahvaassamblee.

RFE/RL, 15.03.2021, „Exclusive: Kyrgyz President defends controversial constitutional changes“. – <https://tinyurl.com/ykpsk372>

RFE/RL, 11.04.2021, „Kyrgyz voters approve constitutional changes to strengthen presidency“. – <https://tinyurl.com/d8aakue3>

LEEDU. 2020. aasta oktoobris kahes voorus toimunud parlamendivalimised võitis opositsiooniline Isamaaliit – Leedu Kristlikud Demokraadid, kes sai 141kohalises Seimis 50 mandaati. Senine valitsuspartei Leedu Talurahva ja Roheliste Liit sai 32 mandaati. Liberaalne Liikumine ja Leedu Sotsiaaldemokraatlik Partei said mõlemad 13, Vabuspartei 11 ja Tööpartei 10 mandaati. Seimi pääses kokku 10 parteid ja 4 sõltumatut kandidaati; valituks osutus 38 naist (26,95%). Seimi esimeheks valiti Leedu Liberaalse Liikumise 37aastane juht, 2010. aastal male suurmeistriks tituleeritud Viktorija Čmilytė-Nielsen, kelle poolt hääletas 106 seadusandjat, 18 olid vastu.

Koalitsiooni moodustasid Isamaaliit – Leedu Kristlikud Demokraadid, Liberaalne Liikumine ja Vabuspartei. Valitsusjuhiks sai Ingrida Šimonytė, keda toetas Seimis 62, vastu hääletas 10 ja erapooletuks jäi 41 liiget.

Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 21.09.2020, „Who's who in Lithuania's 2020 parliamentary election – explainer“. – <https://tinyurl.com/c5nte4ck>

ERR Uudised, 26.10.2020, „Leedu valitsuse moodustavad opositsioonilised konservatiivid ja kaks liberaalset parteid“. – <https://tinyurl.com/2m3fdews>

Inter-Parliamentary Union, „Lithuania“. – <https://tinyurl.com/7h5e3v42>

BNS, 13.11.2020, „Leedu Seimi esimeheks valiti Viktorija Čmilytė-Nielsen“;

BNS, 24.11.2020, „Leedu parlament kinnitas Ingrida Šimonytė peaministriks“.

LÕUNA-KOREA. 2020. aasta detsembris võttis parlament vastu kahe Korea vaheliste sidemete arendamise seaduse muudatuse, millega keelati lendlehtede ning raha jt väärtasjade saatmine Põhja-Koreasse. Samuti keelustati valjuhäälditest edastatav propaganda. Keelu rikkumise eest võib määrata kuni kolmeaastase vangistuse või 30 miljonit vonni (üle 22 000 euro) trahvi. Aktivistid ja inimõiguslased nimetasid seda sammu sõnavabaduse piiramiseks ja püüdeks Põhja-Korea režiimile meeldida. Eelnõu algatati juunis, pärast Põhja-Korea liidri õe Kim Yōjōngi üleskutset lõpetada propaganda saatmine üle piiri.

AFP-BNS, 14.12.2020, „Lõuna-Korea keelas Põhja-Koreasse lendlehtede saatmise“;

Reuters, 14.12.2020, „South Korea bans anti-North leaflets; defector says he won't stop“. – <https://tinyurl.com/s7sdrsaf>

LÄTI. 2020. aasta novembris võttis Seim kaugtööistungil vastu elektroonilise avalik-õigusliku meedia seaduse, mille ettevalmistamine on kestnud vähemalt seitse aastat. Läti raadio ja televisioon ühendatakse ning 2021. aastast on nende programmid reklaamivabad. Avalik-õigusliku meediaorganisatsiooni juhtimiseks moodustatakse kolmeliikmeline nõukogu, luuakse programmijuhi amet ja võetakse tööle meedia ombudsman ning tulevikus loodetakse raadiole ja televisioonile rajada uus ühine hoone.

ERR Uudised, 19.11.2020, „Läti ühendab avalik-õigusliku televisiooni ja raadio“. – <https://tinyurl.com/962446fd>

ERR Uudised, 29.11.2020, „Läti avalik-õiguslikest kanalitest kaob reklaam“. – <https://tinyurl.com/2vwp28ak>

Novembris toetas Seim president Egils Levitsi ettepanekut tema palka aastatel 2021–2023 koroonapandeemiaga seotud hetkeolukorra tõttu mitte tõsta (presidendi kuupalk oleks 2021. aastal tõusnud 300 euro võrra). Ühtlasi otsustas Seim mitte suurendada presidendi kantselei, peaministri ja teiste ministrite esinduskulusid. Detsembris külmutati ka valitsusliikmete palgad. Selle algatuse tegid seimisaadikud, kes leidsid, et olukorras, kus koroonapandeemia on negatiivselt mõjutanud suurt osa ühiskonnast, peavad riigijuhid üles näitama austust teiste inimeste vastu ja palgatõusust keelduma.

BNS, 30.11.2020, „Läti Seim ei tõsta aastatel 2021–2023 presidendi palka“;

The Baltic Course, 02.12.2020, „Saeima in Latvia adopts budget 2021“. – <https://tinyurl.com/3a9amt94>

BNN, 21.12.2020, „Latvian parliament „freezes“ government members' wages“. – <https://tinyurl.com/e4e8j7hf>

MEHIKO. 2021. aasta veebruaris andis parlamendi alamkoda heakskiidu keskkonnakaitsjate vastuseisu pälvinud energiareformile, mille eesmärk on tugevdada riigi mõju elektriturule. Keskkonnakaitsjate sõnul edendab reform taastuvenergia asemel fossiilkütuste kasutamist, annab kliimamuutustega võitlemisel tagasilöögi ja on riigi rahvusvaheliste kohustustega vastuolus. Pärast seaduse heakskiitmist Senatis vaidlustas selle konkurentsiküsimustega tegelev kohtunik Juan Pablo Gómez Fierro. President Andrés Manuel López Obrador nõudis seepeale kohtuniku tegevuse uurimist ning ähvardas, et kui seadus tunnistatakse põhi-seaduse vastaseks, algatab ta põhiseaduse muutmise. Elektriturug avati konkurentsile 2013.–2014. aasta reformiga.

AFP-BNS, 25.02.2021, „Mehhiko parlamendi alamkoda andis heakskiidu energiareformile“;

Reuters, 15.03.2021, „Mexican president seeks inquiry into judge who halted power sector reform“. – <https://tinyurl.com/2keswex4>

Reuters, 17.03.2021, „Mexico president threatens

constitutional change if power bill struck down“. – <https://tinyurl.com/4b3k4kfr>

MOLDOVA. 2020. aasta detsembris toimusid riigis meelevaldused, sest parlament kärpis äsja valitud Euroopa-meelse presidendi võimu (novembris toimunud presidendivalimistel võitis üllatuslikult Maia Sandu senist, Moskva-meelset presidenti Igor Dodoni). Protestijad kogunesid Chişin usse parlamendihoone ette Sandu kutsel, kes ärgitas oma toetajaid avaldama meelt mitme Dodoni sotsialistide esitatud seaduseelnõu vastu. Parlamendis enamuses olevad sotsialistid võtsid nt vastu seaduse, mis andis info- ja julgeolekuteenistuse kontrolli presidendilt parlamendile. Opositsioonisaadikud ei võtnud hääletusest osa.

AFP-BNS, 03.12.2020, „Moldova parlament kärpis protestidest hoolimata presidendi võimu“;

ERR Uudised, 03.12.2020, „Moldovlased protestivad presidendi võimu kärpimise vastu“. – <https://tinyurl.com/bempbwcr>

AFP-BNS, 06.12.2020, „Tuhanded moldovlased nõuavad valitsuse tagasiastumist“.

Parlament võttis detsembris vastu seaduse, mis andis vene keelele Moldovas ametliku keele staatuse. Opositsioon boikoteeris parlamendiistungit. Seadus sätestas, et vene keel on Moldovas rahvustevaheliseks keeleks, mida tuleb kasutada suhtluses valitsusasutuste, ettevõtete ja organisatsioonidega. Kõikide toodete ja teenuste nimetused peavad olema tõlgitud ka vene keelde ning need ametnikud, kes keelduvad venekeelsele pöördumisele vastamast, tuleks vastutusele võtta. Parlament tühistas Venemaa propagandat keelava seaduse ning andis riigi omandisse endise staadioni maa-ala, millele USA kavatses ehitada uue saatkonnahoone.

Jaanuaris otsustas Konstitutsioonikohus, et vene keelele ametliku keele staatuse andnud seadus on põhiseadusevastane.

Balkan Insight, 04.12.2020, „US Embassy slams Moldovan Parliament for cancelling land sale“. – <https://tinyurl.com/kub9kaph>

Interfax-BNS, 17.12.2020, „Moldova parlament võttis vastu kaks Vene-meelset seadust“;

Reuters, 21.01.2021, „Moldovan court overturns special status for Russian language“. – <https://tinyurl.com/2edjtdjy>

MYANMAR. 2020. aasta novembris toimunud üldvalimistel sai selge võidu Aung San Suu Kyi juhitud valitsev partei, Rahvuslik Demokraatialiiga (NLD), kes kuulutas juba enne lõplike tulemuste selgumist oma ülekaalukat võitu. Tulemused vaidlustas sõjaväemeelne opositsioon. Sõjaväega seotud opositsiooniline Ühtne Solidaarsus- ja Arengupartei (USDP) sai lüüa kõikjal riigis.

Veebruari algul toimus sõjaväeline riigipööre, Aung San Suu Kyi ja tema paljud toetajad vangistati ning armee kuulutas välja aastase eriolukorra. Riigipööre on esile kutsunud arvukad protestid, milles on hukkunud sadu inimesi.

AFP-BNS, 13.11.2020, „Suu Kyi erakond võitis Myanmaril valimistel absoluutse enamuse“;

BBC News, 01.04.2021, „Myanmar coup: What is happening and why?“. – <https://tinyurl.com/39ub5aun>

PERUU. 2020. aasta novembris vahetus riigis ühe nädalaga kolm presidenti. Kongress tagandas president Martín Vizcarra, keda süüdistati altkäemaksu võtmises. Pärast teda ajutise presidendi rolli täitnud Manuel Merino astus tagasi viis päeva pärast ametisse astumist. Merino pani ameti maha kohe pärast kriisiistungit Kongressis, kus teda ärgitati tagasi astuma. Tema vastaste meeleavalduste mahasurumisel oli hukkunud kolm inimest.

Detsembris oli Kongress sunnitud tühistama põllumajandusseaduse, mille kehtivuse pikendamine vallandas streikivate tööliste protestid ja tõi kaasa maanteeblokaadid, politsei tule all hukkus ka üks meeleavaldaja. Streikijad nõudsid palgatõusu ja mitukümmend aastat vana seaduse tühistamist, mille kehtivust parlament pikendas 2031. aastani. Põllumajandustoodete ekspordi edendamist soosiv seadus andis eksporditajatele

maksusoodustusi. Streikijate väitel piiras see nende õigusi ja sissetulekuid, sest sätestas põllumajandustöölise päevapalgaks 11 USA dollarit, kuid ei piiranud tööpäeva pikkust. President Francisco Sagasti saatis viis päeva kestnud protestide mõjul Kongressile seaduse tühistamise eelnõu, mis võeti 114 poolthäälega vastu. Vastuhääli anti kaks.

Reuters, 10.11.2020, „Explainer: How Peru's Congress ousted the President and what happens now“. – <https://tinyurl.com/yef8rewh>

AFP-BNS, 15.11.2020 „Viis päeva ametis olnud Merino astus Peruu presidendi kohalt tagasi“;

AFP-BNS, 05.12.2020, „Peruu Kongress tühistas protesti vallandanud põllumajandusseaduse“.

PÕHJA-MAKEDOONIA. 2021. aasta jaanuaris võttis parlament vastu rahvaloenduse seaduse, millega määrati rahva- ja eluruumide loenduse läbiviimise ajaks käesoleva aasta aprill. Viimane rahvaloendus leidis riigis aset 19 aastat tagasi. Seadust toetas 120kohalises parlamendis 62 liiget, sh etnilised albaanlased. Opositsioonilise VMRO-DPMNE liikmed jätsid hääletamata ning on teatanud, et nad loenduse tulemusi ei tunnista. Valitsus on ähvardanud karmide karistustega, kui loendust takistatakse või tulemusi võltsitakse. Kartusi põhjustab mh hirm selle ees, et kuna paljud makedoonlased on viimase paari aastakümnega riigist lahkunud, võib albaanlaste osakaal rahvastikust olla seni arvatust suurem. Kui vähemusrahvuse osakaal rahvastikust on üle 20 protsendi, annab see neile õigusi juurde. Seega on rahvaloendusest saanud poliitiline küsimus.

RFE/RL, 21.01.2021, „North Macedonia lawmakers vote to hold first census in nearly 20 years“. – <https://tinyurl.com/334nmcej>

IBNA, 26.01.2021, „North Macedonia: Pendarovski signed the decree for the census“. – <https://tinyurl.com/tb8vtpjf>

Дејуре.мк, „Закон за попис на населението, домаќинствата и становите во република Северна Македонија 2021 година“. – <https://tinyurl.com/yea7sy99>

ROOTSI. 2020. aasta detsembris kiitis Riksdag heaks riigi kaitsevõime uue

arengukava aastateks 2021–2025. Rootsi kaitse-eelarve peaks 2025. aastaks tõusma 8,9 miljardi euroni, tegu on suurima tõusuga viimase 70 aasta jooksul. Sõjaväelaste arvu suurendatakse seniselt 60 000-lt 90 000-ni. Sõjaväeteenistusse kutsutavate arv tõuseb aastas 8000-ni, mida on kaks korda rohkem kui 2019. aastal. Aastatel 2015–2025 kasvavad riigi kaitsekulutused 95 protsenti (praegu on need 1,1% sisemaajanduse kogutoodangust).

Sotsiaaldemokraatide ja roheliste valitsuse ettepanek võeti vastu opositsiooniliste tsentristide ja liberaalide toel. Ka Koonderakond ja kristlikud demokraadid toetavad kaitsevõime tugevdamist, aga nende arvates ei ole plaanide teostamiseks piisavalt raha. Parlament kiitis heaks otsuse, mis ärgitab valitsust muutma NATO liikmesuse taotlemise võimaluse riigi julgeolekupoliitika osaks. Kaitsevõime tugevdamist on mõjutanud Euroopa turvalisuse vähenemine, sh Venemaa tegevus Gruusias ja Ukrainas.

AFP-BNS, 15.10.2020, „Rootsi suurendab kaitsekulutusi 40 protsendi võrra“;

Interfax-BNS, 15.12.2020, „Rootsi parlament kiitis heaks kaitse-eelarve suurendamise“;

STT-BNS, 15.12.2020, „Rootsi parlament kiitis heaks uue kaitsearengukava“;

Government Offices of Sweden, 18.12.2020, „Objectives for Swedish total defence 2021–2025 – Government bill Totalförsvaret 2021–2025“. – <https://tinyurl.com/unpf2ej6>

Jaauanaris kiitis Riksdag heaks valitsuse algatatud koroonapandeemiaga võitlemise meetmete ajutise seaduse eselnõu (kehtib septembri lõpuni). Uus seadus annab valitsusele ja ametnikele õiguse nõuda poodide sulgemist või lahtiolekuaaja lühendamist, seni sai seda vaid soovitada. Võimudele anti ka õigus piirata inimeste liikumist, samuti kaupluste jm äride klientide ja üritustel osalejate arvu. Seaduserikkujaid saab karistada trahviga.

STT-BNS, 08.01.2021, „Rootsi sai ajutise pandeemiaseaduse“;

Regeringskansliet, 01.04.2021, „Frågor och svar om den tillfälliga pandemilagen“. – <https://tinyurl.com/s7jtdxf8>

RUMEENIA. 2020. aasta detsembris toimunud parlamendi mõlema koja valimised võitsid opositsioonis olevad vasakpoolsed sotsiaaldemokraadid (PSD), kes said Saadikutekojas 110 ja Senatis 47 mandaati. Viimase aasta jooksul vähemusvalitsust juhtinud peaminister Ludovic Orban'i Rahvusliberaalne Partei PNL sai Saadikutekojas 93 ja Senatis 41 mandaati. Valimisliit USR-Plus sai vastavalt 55 ja 25 mandaati. Viieprotsendilise valimiskünnise ületasid ka paremäärmuslik valimisliit AUR (vastavalt 33 ja 14 mandaati) ja ungarlaste partei UDMR (21 ja 9 mandaati). Vähemusrahvuste esindajad said lisaks parlamendi alamkotta 18 mandaati. Parlamendi Saadikutekojas on 330 ja Senatis 136 kohta. Saadikutekotta osutus valituks 60 ja Senatisse 25 naist (mõlemas u 18%). Ulatuslik pettumus Rumeenia poliitilises eliidis koos koroonapandeemia ranga teise lainega viis valimisosaluse parlamendivalimiste jaoks rekordiliselt madalaks ehk u 33 protsendini.

Valitsuse moodustasid PNL, USR-Plus ja UDMR. Endise rahandusministri Florin Cîțu valitsust toetas parlamendis 260, vastu hääletas 186 saadikut.

Inter-Parliamentary Union, „Romania“. – <https://tinyurl.com/rvwxt6a>; <https://tinyurl.com/8drtrvk6>

STT-AFP-AP-BNS, 07.12.2020, „Rumeenia parlamendivalimistel võitsid sotsiaaldemokraadid“;

RFE/RL, 23.12.2020, „Romania's new parliament approves pro-western government“. – <https://tinyurl.com/yyn-mwe8m>

SAKSAMAA. 2021. aasta märtsis ratifitseeris parlament Euroopa Liidu 750 miljardi euro suuruse koroonaviirusest taastumise paketi. Taastepakett on osa ELi 2027. aastani kehtivast 1,8 triljoni eurosest eelarvest, sellega antakse otsetoetusi pandeemiast enim räsitud riikidele (nt Itaaliale). Kokkuleppele jõudmine murdis kauaaegse stereotüübi Saksamaast kui „säastlikust“ riigist, mis on teiste võlakoorma enda õlule võtmisele vastu. Saksamaa oli sunnitud majanduslangusega võitlemiseks ka ise

laenama, seetõttu peatati põhiseadusse kirjutatud eelarvedistsipliini reegel 2022. aastani.

Kui taastepakett vajas veel vaid president Frank-Walter Steinmeieri allkirja, esitasid aga viis isikut Konstitutsioonikohtule taotluse see vaidlustada ning kohus teatas, et ratifitseerimine tuleb otsuse langetamiseni edasi lükata.

AFP-BNS, 26.03.2021, „Saksamaa ratifitseeris 750 miljardi euro suuruse EL-i taastepaketi“;

Deutsche Welle, 26.03.2021, „Germany's top court suspends ratification of EU recovery fund“. – <https://tinyurl.com/c9mz45r4>

AFP-BNS, 29.03.2021, „EL ootab Saksa kohtult kiiret otsust taastepaketi osas“.

SLOVAKKIA. 2020. aasta detsembris kiitsid seadusandjad heaks kohtusüsteemi reformi, mille eesmärk on võidelda korrupsiooniga. Pärast uuriva ajakirjaniku Ján Kuciaki mõrva 2018. aastal on see olnud üks valitsuse prioriteete. Kuciaki mõrva uurimine viis rohkem kui tosina kohtuniku vallandamiseni kahtlustatuna korrupsioonis ja teistes õigusrikkumistes. Parementsentristliku valitsuse algatatud reformid hõlmavad Konstitutsioonikohtu reformi, kohtunike varadeklaratsioonide põhjalikumalt kontrollimist ning kõrgeima halduskohtu loomist. Kohtunike pensionilemineku iga fikseeritakse (alama astme kohtutes 67 ja Konstitutsioonikohtu kohtunikele 72 eluaastat). Reformi jõustamiseks vajalikku põhiseaduse muudatust toetas 91, vastu oli 50 parlamendiliiget ning kohtureformi toetas 89, selle vastu hääletas 18 saadikut.

AFP-BNS, 09.12.2020, „Slovakkia parlament andis heakskiidu kohtureformile“;

TASR, 09.12.2020, „Major Judicial Reform passed in Parliament“. – <https://tinyurl.com/s9rpap5v>

SOOME. 2020. aasta detsembris võttis Eduskunta vastu seaduse, milles sätestati, et koolikohustus kehtib noore 18aastaseks saamiseni (v.a juhul, kui kõrg- või kutseharidus omandatakse enne täisealiseks saamist). Seni lõppes koolikohustus

põhikooli lõpetamisega. Seadus jõustub 1. augustist 2021.

Yle Uutiset, 03.11.2020, „Eduskunnan keskustelu oppivelvollisuuden laajentamisesta yltyi kiivaaksi: „Elämästä vieraantunut laki“, „Kannattaa lukea lakipaketti ja keskustella sitten lisää““. – <https://tinyurl.com/edxf9bh7>

Eduskunta, 15.12.2020, „Eduskunta hyväksyi uuden oppivelvollisuuslaini“. – <https://tinyurl.com/rpd9j7tm>

Finlex, 30.12.2020, „Oppivelvollisuuslaki“. – <https://tinyurl.com/7zn2ur89>

SUURBRITANNIA. 2020. aasta detsembris võttis parlament vastu seaduse, mis reguleerib riigi siseturgu pärast Brexiti ja peab tagama riigi nelja ajaloolise osa (Inglismaa, Šotimaa, Walesi ja Põhja-Iirimaa) vahelise kaubanduse tõrgeteta toimimise. Eelnõu esialgne versioon viis Euroopa Liidus kohtuprotsessini, sest rikkus ühepoolset Brexiti varem sõlmitud lahkumislepet, võttes Brüsselilt sõnaõiguse Põhja-Iirimaa ja Iirimaa vahelise kaubanduse küsimuses. Lordide Koda otsustas vastuolulised punktid eelnõust eemaldada.

ERR Uudised, 07.12.2020, „Briti valitsus on valmis siseturuseadust muutama“. – <https://tinyurl.com/wk7nxrrs>

Gov.uk, 17.12.2020, „UK Internal Market Bill becomes law“. – <https://tinyurl.com/tahsycfv>

UK Parliament, „United Kingdom Internal Market Act 2020“. – <https://tinyurl.com/ph397n96>

Detsembris allkirjastas Briti peaminister Boris Johnson Brexiti-järgse kaubanduslepe Euroopa Liiduga, kiirkorras kiitsid leppe ja selle rakendamiseks vajalikud seadused heaks ka parlamendi mõlemad koad. Umbes 1300-leheküljeline kaubandus- ja koostöölepe sätestab kaubavahetuse ning koostöö tingimused aatomienergeetikast kalanduse ja lennunduseni. Seejuures volitati valitsust lepingu rakendamiseks seadusakte välja andma. Kauplemine ELi ja Suurbritannia vahel on kvoodi- ja tariifivaba. Kaubandus- ja koostöölepe sätete Suurbritannia seadusandlusesse ülevõtmiseks võeti vastu Euroopa Liidu (tulevikusuhete) seadus.

Euroopa Parlament ratifitseeris kaubanduslepe 2021. aasta jaanuaris.

European Commission, „The EU-UK Trade and Cooperation Agreement“. – <https://tinyurl.com/7k7kbf35>

The Guardian, 24.12.2020, „UK and EU agree Brexit trade deal“. – <https://tinyurl.com/u34knnyj>

UK Parliament, 30.12.2020, „The UK-EU Trade and Cooperation Agreement: summary and implementation“. – <https://tinyurl.com/dv87ykb7>

UK Parliament, 31.12.2020, „European Union (Future Relationship) Act 2020“. – <https://tinyurl.com/khrt4few>

2021. aasta jaanuaris andis parlament lõpliku heakskiidu valitsuse 2017. aastal algatatud raudtee suurprojekti eelnõule: kiirrongiliin HS2 hakkab ühendama Birminghami ja Crewe'i, 36 miili pikkune lõik maksab 3,48 miljardit naela ja ehitus peaks kestma 2024. aastast 2033. aastani. Tegemist on piirkonna suurima raudtee-projektiga rohkem kui saja aasta vältel, millest loodetakse suurt majanduslikku kasu, samal ajal ka sammu puhtama, rohelisema transpordis suunas.

CheshireLive, 11.02.2021, „Crewe HS2 plans revealed in stunning images and video“. – <https://tinyurl.com/2e-r9e8hd>

GOV.UK, „HS2 Phase 2a: High Speed Rail (West Midlands to Crewe) Act 2021“. – <https://tinyurl.com/98acrfy8>

UK Parliament, „High Speed Rail (West Midlands-Crewe) Act 2021“. – <https://tinyurl.com/p87m4h3x>

TAANI. 2020. aasta detsembris võttis Folketing vastu seaduse, millega keelustati minkide (Ameerika naaritsate) kasvatamine 2021. aasta 31. detsembrini. Kui minke edasi peetakse, lubab seadus loomad tappa. Novembris anti Taani mingifarmides avastatud koroonaviiruse tõttu käsk tappa ligi 17 miljonit looma. Hiljem tunnistas valitsus, et seaduslikku alust nõuda tervete loomade hukkamist ei olnud.

BBC News, 11.11.2020, „Coronavirus: Denmark shaken by cull of millions of mink“. – <https://tinyurl.com/nz55tu9x>

Folketinget, „L 77 Forslag til lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink“. – <https://tinyurl.com/326acdpc>

UKRAINA. 2020. aasta detsembris võttis Ülemraada 289 poolthäälega uuesti vastu korruptsioonivastase seaduse (ametnike maksudeklaratsioonidega seotud kriminaalkoodeksi muudatused). See oli üks mitmest korruptsioonivastastest seadustest, mille Konstitutsioonikohus oktoobri lõpul

põhiseadusevastasteks tunnistas. Uus seadus võimaldab riigiametnike vara-deklaratsioonides valeinfo esitamise eest määrata trahvi või vanglakaristuse.

Tekkinud institutsioonidevahelist pinget nimetati põhiseaduslikuks kriisiks, president Volodõmõr Zelenskõi on ametist tagasi kutsunud Konstitutsioonikohtu esimehe ning Ülemraada menetleb kohtu reformimise eelnõusid.

AFP-BNS, 04.12.2020, „Ukraina kehtestas uuesti korruptsioonivastase seaduse“;

Верховна Рада України, 04.12.2020, „Верховна Рада ухвалила законопроект, який не дозволить призупинити е-декларування в наступному році“. – <https://tinyurl.com/xjhrvcvh>

New Eastern Europe, 11.01.2021, „The Constitutional Court can be a threat: how Zelenskyy can save the anti-corruption policy of Ukraine“. – <https://tinyurl.com/w7822vuz>

UNIAN, 01.02.2021, „Chief judge of Constitutional Court sues Zelensky“. – <https://tinyurl.com/2s677mxc>

Президент України Володимир Зеленський, 27.03.2021, „Persons appointed by Yanukovich to the Constitutional Court may have a well deserved rest – Volodymyr Zelensky“. – <https://tinyurl.com/hccsstm>

UUS-MEREMAA. 2021. aasta veebruaris pälvis ülemaailmset tähelepanu Uus-Meremaa parlamendis toimunud riietumisetiketi teemaline vastasseis. Nimelt nõudis parlamendi spiiker Trevor Mallard maoorist parlamendiliikmelt Rawiri Waititilt lipsu kandmist. Waititi kandis oma rahva traditsioonilist ripatsit (hei tikit) ning spiiker saatis ta istungite-saalist välja. Hiljem nimetas Waititi seda põliselanike õiguste rikkumiseks ning parlamendis jõuti kokkuleppele, et lipsunõue pole vajalik. Waititi pidas muudatust maooride ning maailma teiste riikide põliselanike võiduks. Reeglite leevendamise järel järgisid tema eeskjuu veel mitu meessoost parlamendiliiget, kes tulid kohale lipsuta.

AP-BNS, 11.02.2021, „Uus-Meremaa maoorist parlamendiliige võitis lipsulahingu“;

Reuters, 11.02.2021, „Ties now optional in New Zealand parliament after Maori MP's protest“. – <https://tinyurl.com/5dw8sf4w>

VENEMAA. 2020. aasta novembris võttis Riigiduum vastu seaduse, millega kinnitatakse Venemaa seaduste ülimuslikkust rahvusvaheliste lepete ning rahvusvaheliste organisatsioonide otsuste suhtes, kui need on vastuolus Venemaa põhiseadusega. Detsembri algul kiitis seaduse heaks ka Föderatsiooninõukogu.

ERR Uudised, 28.10.2020, „Riigiduum kinnitas Vene seaduste ülimuslikkust rahvusvaheliste lepete suhtes“. – <https://tinyurl.com/3s7shzhv>

Официальный интернет-портал правовой информации, 08.12.2020, „Федеральный закон от 08.12.2020 № 428-ФЗ „О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в части недопущения применения правил международных договоров Российской Федерации в истолковании, противоречащем Конституции Российской Федерации““. – <https://tinyurl.com/x5t3szj7>

Jurist, 10.12.2020, „Putin signs law giving Russian legislative precedence over international treaties“. – <https://tinyurl.com/ydnmxn6>

Detsembris kiitsid Föderatsiooninõukogu ja Riigiduum heaks seadusemuudatused, millega lisati ekspresidentide juriidiliste ja sotsiaalsete garantiide seadusele sätteid, mis tagavad neile kohtupidamise osas puutumatus. Ekspresidente ei saa võtta kriminaal- ega haldusvastutusele, neid ei tohi kinni pidada, arreteerida, läbi otsida, üle kuulata ega nende kodusid või autosid läbi otsida. Puutumatusest võib ilma jääda vaid teatud erijuhtudel ja -tingimustel.

Официальный интернет-портал правовой информации, „Федеральный закон: О гарантиях Президенту Российской Федерации, прекратившему исполнение своих полномочий, и членам его семьи“. – <https://tinyurl.com/jhbupz>

Президент России, 22.12.2020, „Внесены изменения в закон о гарантиях Президенту Российской Федерации, прекратившему исполнение своих полномочий, и членам его семьи“. – <https://tinyurl.com/648tm5ab>

Detsembris kiitis Föderatsiooninõukogu heaks varem Riigiduumas vastu võetud seadusemuudatused, mis algatajate sõnul aitavad tõhustada riiklikku julgeolekut. Välisagendid (ka eraisikud, kes saavad toetust välismaalt või välisagendiks tunnustatud organisatsioonilt) peavad iga poole aasta tagant oma tegevusest aru andma. Seadus keelab neil riigi- ja munitsipaalasutustes töötada.

Veebruaris täiendati välisagentide seadust administratiivse vastutuse sätetega.

ERR Uudised, 23.12.2020, „Vene duuma võttis vastu laiendatud välisagentide eelnõu“. – <https://tinyurl.com/h9f4ejyn>

Государственная Дума Федерального Собрания Российской Федерации, 23.12.2020, „Что меняется в законодательстве об иноагентах?“. – <https://tinyurl.com/sca6td9f>

Официальный интернет-портал правовой информации, 30.12.2020, „Федеральный закон от 30.12.2020 № 481-ФЗ „О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в части установления дополнительных мер противодействия угрозам национальной безопасности““. – <https://tinyurl.com/3au24zn4>

Президент России, 24.02.2021, „Установлена административная ответственность за нарушение положений законодательства, регулирующих правовое положение лиц, выполняющих функции иностранного агента““. – <https://tinyurl.com/jydu7yk>

Jaanuaris nõustusid Riigiduum ja Föderatsiooninõukogu USA ja Venemaa vahelise tuumarelvastuse piiramise leppe pikendamisega viie aasta võrra. Riigiduumas oli START-leppe pikendamise poolt 399 saadikut, vastu ei hääletatud, ka Föderatsiooninõukogus ei antud ühtki vastuhäält. Seadusandjad ratifitseerisid pakti pärast Venemaa presidendi Vladimir Putini ja USA presidendi Joe Bideni esimest telefonikõnet veidi enne leppe aegumist. 2010. aastal allkirjastatud uus START-lepe on külma sõja rivaalide viimane järelejäänud tuumarelvastuse vähendamise pakt, millega riigid mh kohustuvad piirama oma tuumaarsenali u 1500 lõhkepeaga.

ERR Uudised, 27.01.2021, „Venemaa riigiduum ratifitseeris uue START leppe pikendamise“. – <https://tinyurl.com/bn8k75pa>

TASS, 28.01.2021, „Media: Russian parliament fast-tracks New START's extension“. – <https://tinyurl.com/93p3668>

Официальный интернет-портал правовой информации, 29.01.2021, „Федеральный закон от 29.01.2021 № 1-ФЗ „О ратификации Соглашения о продлении Договора между Российской Федерацией и Соединенными Штатами Америки о мерах по дальнейшему сокращению и ограничению стратегических наступательных вооружений от 8 апреля 2010 года““. – <https://tinyurl.com/yrhwdb6k>

President Vladimir Putin allkirjastas aprilli algul valimisseaduse muudatuste seaduse, mis lubab tal veel kaheks kuueaastaseks ametiajaks presidendiks

jääda, sellega võib tema võimuperiood pikeneda 2036. aastani. Eelnõu algatasid novembris kolm parlamendiliiget. Seadusemuudatuse vajalikkus tulenes 2020. aastal tehtud põhiseadusemuudatustest. Kriitikute sõnul oligi põhiseaduse reformi eesmärk muuta Putin eluaegseks

presidendiks, sest presidendi ametiaegade senine arvestus nulliti.

TASS, 24.03.2021, „State Duma passes law allowing Putin to run for president again“. – <https://tinyurl.com/5rr2p4dh>

ERR Uudised, 05.04.2021, „Putin andis põhiseaduse reformile lõpliku heakskiidu“. – <https://tinyurl.com/3f5rwtda>

Президент России, 05.04.2021, „Внесены изменения в законодательство, касающиеся проведения выборов и референдумов“. – <https://tinyurl.com/3p8dfu6h>